

naam **Agnes van den Pol-van Dasselaar**
leeftijd **54**
opleiding **landbouwplantenteelt WUR**
functie **lector Grasland en beweiding Aeres Hogeschool Dronten, president European Grassland Federation (EGF)**
carrière **promotieonderzoek 'Methaanemissies uit grasland' aan WUR, onderzoeker Grasland en beweiding bij WUR, voorzitter werkgroep beweiding EGF**

'De houding van studenten ten opzichte van weidegang is helemaal gekanteld'

Kennis over grasland verspreidt zich als olievlek

Acht jaar is Agnes van den Pol nu lector Grasland en beweiding. In die tijd is het kennisniveau van studenten over beweiding flink toegenomen, constateert ze. 'Ik moet nu niet aankomen met de stof die ik acht jaar geleden behandelde.' Veel kennis haalt ze uit Europees onderzoek.

TEKST INGE VAN DRIE

Ze is net terug van een werkbezoek aan Zweden, vertelt vol enthousiasme over een groot nieuw Europees graslandproject en over een uur staat een les voor een groep Franse studenten op het programma. Het internationale graslandnetwerk van Agnes van den Pol is groot. En nu ze van 2022 tot en met 2024 als president de kar trekt van de European Grassland Federation (EGF), bouwt ze dat alleen maar verder uit. En dat terwijl ze vreesde dat er weinig ruimte zou zijn voor internationaal onderzoek, toen ze in 2015 de stap maakte van graslandonderzoeker bij WUR naar lector Grasland en beweiding aan Aeres Hogeschool Dronten. 'Het werken met studenten vond ik zeker een plus aan deze baan. Zij gaan immers de toekomst van de veehouderij bepalen, als bedrijfsopvolger of adviseur bijvoorbeeld', vertelt Van den Pol enthousiast. 'Een van de minnen was dat ik weinig internationaal onderzoek zou kunnen doen. Maar het tegendeel bleek waar. Al vrij snel kreeg ik vanuit mijn buitenlandse netwerk een vraag om mee te doen aan een graslandonderzoek.'

Het lectoraat Grasland en beweiding bestaat nu acht jaar. Wat heeft dat opgeleverd?

'Ik ben januari 2015 in m'n oppie begonnen. Maar intussen werken we bij Aeres met zeven man aan onderzoek op het gebied van grasland en beweiding. Daarnaast is er een groep mensen uit het mbo en hbo met wie ik regelmatig van gedachten wissel. De kennis over grasland verspreidt zich als een olievlek. We doen steeds meer onderzoeksprojecten en de kennis die we daaruit opdoen, nemen we ook weer mee

in het onderwijs. Er is veel meer reuring; er komen ook regelmatig mensen uit het buitenland, die we dan weer proberen te koppelen aan de lessen.'

'Zelf geef ik amper les, ongeveer een keer per maand. Maar ik begeleid studenten bij hun afstudeeronderzoek, coach groepen studenten en ben veel met onderzoek bezig. Op onze eigen Aeres Farms doen we proeven met grasland en zo leren we studenten ook een onderzoekende houding aan.'

'Het voordeel van het lectoraat is ook dat we veel makkelijker melkveehouders kunnen betrekken bij onze onderzoeken. Als we voor een Wagenings project een oproep deden voor deelname van veehouders, dan meldde alleen de kopgroep zich. Via onze studenten hebben we nu ook toegang tot het "peloton". Want die buurjongen die een opdracht van school moet doen, daar zegt een veehouder niet snel nee tegen.'

Wat vinden studenten van weidegang?

'Ik merk dat de houding van studenten ten opzichte van weidegang veranderd is. Toen ik hier startte, hoorde ik alleen maar negatieve dingen over weidegang. Studenten die thuis weidegang toepasten, hielden hun mond. En natuurlijk, beweiden is ook geen zwartwitverhaal. Het kent ook negatieve kanten, denk aan zaken als leverbot, hittestress en beweidingsverliezen. Maar de grondhouding van studenten ten opzichte van weidegang is helemaal gekanteld. Er is veel meer interesse in beweiden. Er kijkt nu niemand meer van op als je als student vertelt dat je de koeien thuis weidt.'

'Ik merk dat ook aan het kennisniveau van

studenten. In het vierde jaar geef ik een minor veevoeding en gewas. Daar moet ik niet aankomen met de lesstof die ik acht jaar geleden behandelde. Ik hoef echt niet meer uit te leggen wat een feedwedge is. "Dat weten we al lang, mevrouw", krijg ik dan als commentaar. Het kennisniveau over beweiding ligt veel hoger dan toen ik startte als lector.'

Hoe leeft het onderwerp beweiding in Europa?

'Europa kun je wat beweiding betreft globaal in zes gebieden verdelen, die elk hun eigen insteek hebben om wel of niet aan beweiding te doen. In Zweden en Noorwegen zijn melkveehouders wettelijk verplicht om hun koeien te weiden. In de westelijke regio – denk aan Ierland en Engeland – is beweiding vaak economisch gedreven. Als je de koeien niet buiten hebt, kun je als veehouder geen geld verdienen. In het zuiden en oosten van Europa is het klimaat minder geschikt voor weidegang. Daar zul je juist weinig koeien zien weiden.'

'Dan heb je nog het grote midden, van pakweg Frankrijk tot aan Denemarken. In het algemeen geldt dat de grond en het klimaat daar goed geschikt zijn voor beweiden. Toch zie je in dat gebied een tweedeling ontstaan. In landen als Frankrijk en België is het percentage weidegang afgenomen, maar veehouders die weiden zijn daar nog wel in de meerderheid. In Duitsland en Denemarken was ooit heel veel weidegang, dat is nu veel minder. Toen ik rond 2000 begon met graslandonderzoek, kreeg zo'n 80 tot 85 procent van de Deense koeien weidegang. Nu loopt in Denemarken nog zo'n 25 tot 30 procent van de koeien buiten.'

‘Boeren leveren melk en vlees, maar ze leveren met grasland **veel meer diensten die van belang zijn voor de maatschappij**’

Hoe scoort Nederland qua beweiding?

‘Er is een periode geweest dat we in Nederland in het beweidingsonderzoek echt vooropliepen. Toen hadden we wat te brengen internationaal. Maar in de periode tussen ongeveer 1985 en 2005 gebeurde er vrijwel niks op het gebied van weidegang en vond er ook nauwelijks onderzoek plaats. Daarna is die houding langzamerhand veranderd.’
 ‘In 2000 had Nederland ongeveer dezelfde beweidingsgraad als Denemarken. Ook bij ons nam het percentage weidegang sindsdien af. Maar in tegenstelling tot in Denemarken hebben we in Nederland een omslag gezien. Dat heeft alles te maken met het Convenant Weidegang, dat in 2012 is afgesloten. De sector heeft toen vastgelegd dat het streven is om het percentage weidegang te behouden. Dat is gelukt; we zien zelfs dat vanaf 2018 de beweidingsgraad in ons land hoger is geworden dan de streefwaarde.’

Wat kunnen we op het gebied van weidegang in Nederland leren van andere Europese landen?

‘Qua beweidingspercentage doet Nederland het Europees gezien goed. Maar het wordt anders als je naar beweidingduur kijkt. Met mijn Ierse collega’s heb ik daar wel eens discussie over. “Jullie hebben wel mooi van die koeien in de wei op jullie zuivelpakken staan, maar jullie koeien weiden alleen maar

overdag”, zeggen ze dan. Voor hen is het normaal dat de koeien van februari tot november buiten lopen, dag én nacht. Daar kunnen we in Nederland nog wat van leren.’
 ‘Zo kunnen we uit Roemenië weer kennis halen op het gebied van biodiversiteit in grasland. Daar hebben ze ook veel ervaring met het werken met een heel oude grasmat.’

Wat voor beweidingkennis nemen andere landen van Nederland over?

‘In Ierland bijvoorbeeld zijn ze écht goed met gras. Daar doen ze gerust tien beweidingen achter elkaar. Maar door die focus op gras komen de koeien wel eens wat tekort. Wij zijn in Nederland beter met koeien. Ze gaan eerder uit een wei en we maaien tussendoor. De kracht zit juist in die combinatie van aandacht voor gras én voor koeien.’
 ‘Ik merk ook dat andere landen geïnteresseerd zijn in hoe wij weidegang combineren met een automatisch melksysteem of met een hoge melkproductie. Zo hebben we in Zweden het systeem Nieuw Nederlands Weiden geïntroduceerd en het al geksheerend Nieuw Zweeds Weiden genoemd.’

Wat voor Europese ontwikkelingen spelen er op het gebied van graslandonderzoek?

‘Een mooi voorbeeld is het pas gestarte project Grazing4AgroEcology. In dat Europese

project trekken we samen met zeven andere landen op, niet alleen landen als Ierland en Zweden, maar ook Roemenië en Italië. In elk land willen we een kerngroep van vijftien veehouders vormen, met als doel om praktijkervaringen, tips en innovaties op het gebied van beweiding te verzamelen en die kennis en informatie te delen met de hele sector. Het gaat daarbij niet alleen om de waarde van grasland voor de boer en de koe, maar ook voor de omgeving en de maatschappij. Denk aan de bijdrage van grasland aan het herstel van de biodiversiteit of de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Die thema’s houden niet op bij de grens en spelen ook in andere landen.’
 ‘Zelf trek ik binnen dat project, dat tot 2026 duurt, het werkpakket jonge veehouders. We willen jonge en toekomstige veehouders ondersteunen bij de punten waar ze tegenaan lopen op het gebied van weidegang, ze bij elkaar op het bedrijf laten kijken en hun kennis over gras en weidegang verdiepen. Dat past ook mooi binnen het lectoraat.’

Wat staat er nog op uw verlanglijstje?

‘In 2024 organiseert Nederland het tweemaaljaarlijks congres van de European Grassland Federation. Daar kijk ik echt naar uit. Daar kunnen we als Nederland mooi ons visitekaartje afgeven.’
 ‘Ook zou ik graag nog meer aandacht willen voor de waarde die grasland heeft, niet alleen voor boeren, maar zeker ook voor de maatschappij. Boeren leveren melk en vlees, maar ze leveren met grasland veel meer diensten die van belang zijn voor de maatschappij. Koolstofopslag bijvoorbeeld, maar ook een biodivers en mooi landschap.’
 ‘Het verdienmodel bij die nieuwe ecosystemendiensten is nog wel een punt van aandacht. Binnen de huidige situatie is er voor veehouders heus nog wel ruimte om wat extra’s te doen, maar op een gegeven moment houdt het op. Ik zie wel positieve ontwikkelingen in het buitenland. Zo liep er bijvoorbeeld in Portugal een koolstofopslagproject. Daar is 50.000 hectare met kruidenrijk grasland ingezaaid. Dat zorgt voor meer koolstofopslag in de bodem. De Portugese overheid ondersteunde dat financieel. Als veehouder krijg je dan een factuur, waarop bijvoorbeeld staat dat je een bedrag krijgt voor 18 hectare koolstofopslag. Dat is een mooie manier om veehouders ook financieel te belonen voor ecosystemendiensten. Zulke initiatieven hebben we in Nederland ook nodig.’
 ‘Meer aandacht voor die andere waarden van gras, dat kunnen we zeker niet alleen met ons lectoraat. Maar als we er al een klein stukje van kunnen invullen, dan ben ik al een tevreden mens.’